

Warszawa, 12 maja 2009 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-612357-X/2009/PM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
prof. dr hab. inż. Maciej NOWICKI

Minister Środowiska

szanowny Panie Ministrze

Pragnę zasygnalizować Panu Ministrowi problem podnoszony w korespondencji kierowanej do Rzecznika Praw Obywatelskich. Dotyczy on braku systemowego rozwiązania w przypadkach szkód wyrządzanych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych usytuowanych poza granicami obwodu łowieckiego. Z takimi przypadkami Rzecznik spotyka się głównie w sytuacji zmian granic obwodu łowieckiego w konsekwencji rozszerzenia granic miast.

Jednym z podstawowych założeń ustawy z dnia 13 października 1995 roku *Prawo łowieckie* (t.j. Dz. U. z 2005 r., Nr 127, poz. 1066 ze zm.) jest to, iż jest ona elementem ochrony środowiska przyrodniczego. W tym znaczeniu wypełniać ma obok innych ustaw funkcje określone w art. 74 ust. 1 i 2 *Konstytucji RP*, stanowiąc instrument utrzymania równowagi przyrodniczej uwzględniającej wzajemne oddziaływanie wszystkich elementów ekosystemu. Zasadą przyjętą w omawianej ustawie jest własność Skarbu Państwa zwierząt łownych w stanie wolnym, traktowanych jako dobro ogólnonarodowe (art. 2 *Prawa łowieckiego*).

Nie ulega wątpliwości, że własność jest nie tylko źródłem praw, lecz także łączy się z określonymi obowiązkami. Stosownie do art. 9 ust. 1 pkt 2 *Prawa łowieckiego* ochrona zwierzyny - poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody - obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności zakaz - poza polowaniami i odłowami, sprawdzianami pracy psów myśliwskich, a także szkoleniami ptaków łowczych, organizowanymi przez Polski Związek Łowiecki - płoszenia, chwytnia,

przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny. Celem wprowadzonych ograniczeń polegających na zakazie ingerencji (poza wyjątkami określonymi w ustawie) w zachowanie zwierzyny łownej jest jej ochrona. Tym samym realizuje się obowiązek dbałości o stan środowiska wynikający z art. 86 Konstytucji RP. Obowiązek ten ma charakter powszechny, a zatem obciąża on również właścicieli i posiadaczy gruntów narażonych na straty spowodowane bytowaniem zwierzyny w stanie wolnym. Są oni zobowiązani do znoszenia (w razie niemożliwości stosownego zabezpieczenia gruntów) szkód wyrządzanych przez zwierzęta łowne żyjące w stanie wolnym.

Obowiązek określony w art. 86 *Konstytucji RP* nie może jednak oznaczać zwolnienia Skarbu Państwa od odpowiedzialności za własność ogólnonarodową, natomiast w tym przypadku w interesie publicznym, jakim jest niewątpliwie ochrona środowiska przyrodniczego, ciężary przenoszone są na omawianą grupę właścicieli gruntów mimo, iż środowisko naturalne służy nie tylko im, ale ogółowi społeczeństwa. Wydaje się zatem zasadne by budżet państwa, na który składają się wpłaty dokonywane na podstawie powszechnego systemu podatkowego uczestniczył w ewentualnych kosztach ochrony środowiska, w tym przypadku ochrony zwierząt łownych.

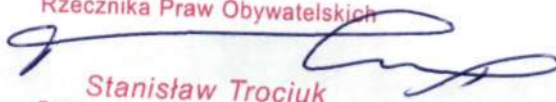
Własność, jako wartość konstytucyjna nie jest prawem bezwzględnym. Ustawa zasadnicza dopuszcza jej ograniczenie, jednakże może być ono dokonane wyłącznie w drodze ustawy i w takim zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. Brak w ustawie *Prawo łowieckie* zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa za straty wyrządzane właścicielom gruntów i pól rolnych, położonych poza obwodami łowieckimi, przez zwierzynę stanowiącą własność ogólnonarodową sprawia, iż ciężar ekonomiczny ochrony środowiska został w tym przypadku przerzucony na indywidualne podmioty - właścicieli gruntów i upraw, zmuszonych do znoszenia wyrządzanych im szkód bez jakiegokolwiek rekompensaty lub w sposób niepokrywający pełnej szkody.

Zwraca uwagę ponadto, wynikająca z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo łowieckie* zasada ograniczenia odpowiedzialności za szkody tylko do szkód spowodowanych jedynie przez wymienione gatunki zwierząt, jak również określone w art. 50 tej ustawy ograniczenie odpowiedzialności Skarbu Państwa tylko do szkód wyrządzonych przez zwierzęta objęte całoroczną ochroną.

Taki stan musi budzić wątpliwości Rzecznika Praw Obywatelskich, co do zgodności przepisów ustawy Prawo łowieckie z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 *Konstytucji RP* zwłaszcza w sytuacjach, gdy poszkodowana grupa właścicieli wykazała niezbędną staranność w zabezpieczeniu swego mienia. Brak pełnych, systemowych rozwiązań w zakresie odszkodowawczym wywołuje wrażenie kolizji norm określonych w powołanym art. 74 *Konstytucji RP* z art. 64 ustawy zasadniczej.

Przekazując powyższe uwagi będę wdzięczny Panu Ministrowi za przedstawienie swego stanowiska w podniesionej sprawie a także poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich, jakie przesłanki przesądziły o rozwiązaniu kwestii odszkodowawczych określonych w ustawie *Prawo łowieckie* w sposób odbiegający od uregulowań *Kodeksu cywilnego*. Ponadto, stosownie do uprawnienia wynikającego z art. 16 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o podjęcie stosownych kroków legislacyjnych.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich